

KĄ PRISIMINS KARIAI GRIŽĘ IŠ IRAKO?

Rugpjūčio mėnesį į Lietuvą sugrįžo LITCON-9 kariai iš Irako. Kuriam laikui lengviau atsikvėps karių artimieji, nes nebereikės su nerimu klausyti pranešimų, kas vyksta tolimame Irako krašte. Baigiantis šiai misijai į „KARIO“ klausimus atsakė danų bataliono štabe viename iš skyrių tarnavęs kpt. **Vitalijus Anisimenko** ir LITCON-9 karys vyr. srž. **Martynas Undraitis**.

– Kokia Lietuvos karių situacija Irake dabar? Teko girdėti, kad pagrindinis kontingentas vasaros pabaigoje jau palieka šią neramią šalį. Kiek karininkų lieka Irake? Kokia jų misija?

Lietuvos kariai Irake Danijos bataliono sudėtyje tarnauja paskutines dienas. Vykdomos įvairios užduotys, pradedant eskortavimais, konvojais, Irako armijos treniravimu ir baigiant paieškos ir sulaikymo operacijomis. Nuo liepos mėnesio pradžios operacijų skaičius bus mažinamas dėl pasiruošimo išvykti iš Irako. Rugpjūčio mėnesio pradžioje Lietuvos kariai kartu su danais paliks Iraką. Bataliono atsakomybės rajonas veikiausiai bus perduotas britų kariuomenei.

– Prašytume apžvelgti Lietuvos karių Irake praleistus metus. Kas pasiekta, kokių praradimų patirta per tą laiką?

Rugpjūčio mėnesį bus praėję 4 metai ir trys mėnesiai, kai lietuviai vykdo užduotis

šioje itin neramioje šalyje. Per tą laiką įvykdyta daug atstatymo darbų, tai pagrindinė danų misijos paskirtis, tačiau saugumo situacija, deja, išliko komplikuota.

Visi Lietuvos kariai tarnaudami Irake įgijo neįkainojamos patirties. Pabrėžtina, kad visus šiuos metus lietuviai tarnavo labai sėkmingai, nepatyrė didelių nuostolių. Keletas karių buvo nesunkiai sužeisti, vienam iš jų po sužeidimo teko keisti tarnybos specifiką – pasirinkti tokia, kai reikia mažesnio fizinio krūvio. Tikimės, kad mūsų misiją pavyks užbaigti sėkmingai.

– Kokios grįžtančių karių nuotaikos? Ar yra norinčių pasilikti, turbūt kai kuriuos vilioja ir uždarbis? O gal priešingai – kariai

skuba namo, pas šeimas?

Dauguma karių pasiilgsta Lietuvos, artimųjų. Manau, norinčių pasilikti antrai kadencijai atsirastų, deja, nėra galimybių. Danijai išvedus savo batalioną iš Irako, mūsų misija taip pat bus baigta.

– Grįžkime prie uždarbio, spaudoje teigta, neva kariai Irake uždirba labai daug. Paneikite ar patvirtinkite šį teiginį. Koks Irake tarnaujančio kario atlyginimas?

Iš esmės atlyginimas nėra mažas, tačiau karių, esančių Irake, nuomone, jis ne visiškai atitinka pavojaus lygį. Spaudoje išdėstyti teiginiai, kad kariai gauna labai daug, nėra teisingi.

Žiniose buvo paskelbta, kad kariams, tarnaujantiems misijoje, bus pakelti atlyginimai trečdaliu. Po ilgų svarstymų buvo išleistas ministro įsakymas, pagal kurį atlyginimai pakilo, tačiau ne tiek, kiek buvo žadėta ir tikėtasi. Atostogų apmokėjimas, sugrįžus į Lietuvą, tapo „lietuviškas“. Visi kariai pripažįsta, kad tokia apmokėjimo sistema yra teisinges-

Saulėlydis, o iki bazės dar toli.

Vienos iš operacijų pabaiga – sulaukytųjų AIF kovotojų išgabenimas.

Bendra užduotis su britų sunkiosios kavalerijos padaliniu.

nė, tuomet atlygis už misiją nepriklauso nuo atostogų Lietuvoje trukmės. Atrodo, kad kalbėta apie atlyginimus buvo daug, tačiau rezultatas nuyvlė daugelį karių.

Irakiečių kariai.

– Kokie lietuvių karių santykiai su irakiečiais? Ar mūsų karių nekenčia taip pat kaip amerikiečių, sutapatina juos, ar žino, kad esame iš visai kito pasaulio krašto?

Teigti, kad irakiečiai pažįsta ar bent atskiria Lietuvos karius nuo kitų, būtų neteisinga. Esminio skirtumo nėra. Gyventojų nuostatos Tarptautinių pajėgų atžvilgiu yra labai skirtingos. Viename mieste jie gali būti draugiškai nusiteikę, kitame – priešingai. Kartais skirtumas jaučiamas net atskirose miestų dalyse. Statistiniai duomenys rodo, kad tik 7 proc. gyventojų mūsų regione yra priešiška nusiteikę Tarptautinių pajėgų atžvilgiu. Daugelis vietinių gyventojų bijo būti pastebėti bendraujantys su kariais, mat vėliau tai gali turėti įtakos jų ar jų šeimų saugumui.

– Kiek iš viso lietuvių karių jau tarnavo Irake? Kokios proporcijos palyginti su kitomis šalimis?

Iš viso Irake tarnavo 5 LITDET būriai Lenkijos bataliono sudėtyje ir, įskaitant mus, 9 LIT-

Vaikai... Atrodo, kad jokio karo nėra.

CON būriai Danų bataliono sudėtyje. Be to, tiek pat rotacijų štabo karininkų.

Palyginti galime tik su danų batalionu, kuriame tarnybą Irake atlieka 400 karių. Šiuo metu Lietuvos kontingentą sudaro 56 kariai. Panašaus dydžio kontingentai buvo ir anksčiau.

– Su kuo Irake lietuvių kariai bendrauja dažniausiai?

Kadangi tarnaujame Danijos kovinėje grupėje, tai ir bendrauti dažniausiai tenka būtent su danais. Tačiau batalione buvo ir viena britų kuopa, kuri buvo rotuojama atskirai nuo danų bataliono ir paskutinę misiją baigė gegužės mėnesį. Be to, pats batalionas priklauso Jungtinės Karalystės brigadai. Taigi bendrauti, nors ir mažiau, tenka ir su britais. Gretimoje stovykloje yra įsikūrę čekai, su jais kasdien susitinkame valgykloje, tačiau santykiai išlieka dalykiški. Retkarčiais tenka bendrauti su amerikiečiais, australais, kurių čia yra tik keletas karių.

– Kaip lietuvių kariai leidžia laisvalaikį Irake? Ar jo nors kiek lieka?

Karių laisvalaikis priklauso nuo to, kiek užduočių yra planuojama. Kartais jo būna daugiau, kartais – labai mažai. Mažiausia laisvalaikio buvo mūsų misijos pradžioje, kai užduotis buvo po užduoties, tačiau neteko girdėti nė vieno besiskundžiančio kario. Šiuo metu tempas yra kiek sumažėjęs, dėl to laiko poilsiui lieka daugiau.

Laisvalaikis leidžiamas įvairiai, pagal kiekvieno kario asmeninius pomėgius. Tam sudarytos geros sąlygos. Dauguma karių intensyviai sportuoja. Yra sunkumų kilnojimo salė, paplūdimio tinklinio aikštelė. Tarp karių populiarius stalo tenisas, biliardas, stalo futbolas. Yra internetas, kur kariai gali naudotis elektroniniu paštu, naršyti po pamėgtas svetaines.

Problemos kyla tik dėl telefoninio ryšio, kuris yra labai nestabilus ir todėl pakalbėti su artimaisiais Lietuvoje tenka retai.

Įvairiomis progomis rengiamos sporto varžybos, kuriose kariai mielai dalyvauja. Paskutinės buvo surengtos „Geležinio Vilko“ dienos proga.

Taip pat buvo atvykusi koncertuoti populiari danų grupė DECO BAND. Du vakarus buvo rengiami koncertai, kurių metu kiekvienam kariui buvo leidžiama išgerti po skardinę alaus. Koncertas buvo tikrai įspūdingas, neliko nė vieno abejingo.

– Ar kariams buvimas Irake – nuolatinė fizinė ir psichologinė įtampa? Ar tenka miegoti su automatu po galva?

Yra keletas faktorių, kurie lemia karių saugumą ir psichologinę įtampą. Kariams jau

teko dalyvauti susišaudymuose. Kiekvieną kartą išvykę iš bazės vykdyti užduoties jie gali patekti į apšaudymą tiek tiesiogine, tiek netiesiogine šaulių ugnimi. Taip pat yra pakelės sprogstamųjų užtaisų grėsmė. Minėti pavojai yra skirtingi įvairiose vietovėse, todėl pasirenkami atitinkami maršrutai, taikoma speciali

taktika.

Ilgas važiavimas, karštis ir nuolatinis pavojus labai išvargina karius, todėl grįžę į bazę jie ilsisi.

Kariams daug sunkiau atsipalaiduoti psichologiškai dėl dažnų bazės apšaudymų raketomis arba minosvaidžiais. Apšaudymų būta nuo pat pirmųjų misijos metų, tačiau nuo 2007 m. balandžio mėnesio situacija pasikeitė. Dar vasario mėnesį buvo įvykdoma nuo 10 iki 20 netiesioginės ugnies atakų, per kurias paleidžiamos vidutiniškai 2–3 raketos, balandžio mėnesį atakų skaičius padidėjo 5 kartus, o gegužės mėnesį buvo pasiekti nauji rekordai...

– Kokie įvykiai Jums buvo įsimintiniausi (tiek blogi, tiek geri)?

Didžiausią ir slogiausią įspūdį paliko Basros priemiesčių gyventojų skurdas. Nameliai maži ir suklypę, be durų. Visai šalia gyvena stambieji raguočiai, nėra jokių sanitarinių sąlygų. Šiukšlės ir pamazgos pilamos čia pat, prie namelio. Vienu žodžiu, tikras viduramžių vaizdelis. Aplinkui laksto labai gražūs, bet purvini (pirmas įspūdis – laukiniai) vaikai. Užmiesčių vaikai nelanko jokios mokyklos, basi, nuskurę. Paauglių veidai, kitaip nei vaikų,

Laisvalaikis bazėje.

yra atgrasūs, netgi panašūs į protinę negalią turinčių žmonių. Vyrų elgesys su moterimis žeminantis ir savininkiškas. Štai keli pavyzdžiai iš 2007m. birželio 12 d. vykusio patrulio. Vyksta statybos, moteris kelia aki-vaizdžiai per sunkų betoninį luitą, o trys vyrai ją stebi ir reguliuoja, kad šis luitas būtų padėtas lygiai. Niekas nepuola jai padėti, ir toks elgesys Irake yra norma. Moteris neša sunkų ir didelį nešulį, vyras neša lengvą ir mažą. Užmiestyje moteris mačiau tik su juodais drabužiais, neretai dengiančiais veidą, o vyrai dėvi tai, kas jiems tinka. Karštis alinantis. Tikrai nepatikėčiau, kad moterims patinka tokiu karštu metų laiku dėvėti visą kūną dengiančius juodus drabužius. Dar pavyzdys: moteris pjauna nendres ir jas neša į valtį, vyras tingiai sėdi ant kranto ir stebi jos darbą. Jei mergaitė pamuoja pravažiuojantiems kariams, tai neretai čia pat gauna su ranka per galvą. Ga-

Tradicinė Irako prekyvietė.

lėčiau tęsti ir tęsti...

Apibendrinsiu: daugelį mano matytų irakiečių vyrų už nežmonišką ir moteris žeminantį elgesį Vakaruose iš karto ilgam patupdytų į kalėjimą.

Geriausias šios valstybės saugumo lygio pavyzdys: per 4 dienas dvylika kirpėjų Basroje nužudyti už tai, kad darė vakarietiškas šukuosenas ar moterims pešiojo antakius.

Deja, mano misijos patirtis nulems kur kas blogesnę mano nuomonę apie Irako vyrus, negu turėjau iki šiol. Beveik visiems jiems už tingumą ir elgesį su moterims jaučiu begalinę panieką. Pasak kartu dirbančių arabų vertėjų (išsilavinusių, puikiai angliškai kalbančių irakiečių), valdant S. Huseinui Irako moterys turėjo daugiau laisvių negu dabar, ir apskritai Irakas buvo labiau atviras Vakarų kultūrai, naujovėms, pramogoms. Yra apie ką pamąstyti išvykstant iš šios skurdžios ir likimo valiai paliktos šalies.

Savo mintimis pasidalijo **vyr. srž. Martynas Undraitis**.

– **Ko kariai labiausiai pasiilgo Lietuvoje? Ar labai svetimi jautėsi Irake?**

Būdami Irake Lietuvos kariai labiausiai pasiilgsta savo artimųjų. Antroje vietoje turbūt – lietuviška virtuvė (šaltibarščiai, cepelinai, lašiniai, dešros, kumpiai, vėdarai) ir, aišku, alus.

Dėl svetimumo. Vis dėlto kai kurie kariai neslepia – aiškiai didėjantis vietinių gyventojų nedraugiškumas parodo, kuria kryptimi dabar klostosi įvykiai Irake. Be to, aiškaus karių teisinio statuso (tarptautinės teisės kontekste) neturėjimas ir buvimo Irake pagrįstumas taip pat kelia dvejonių dėl tokios misijos tikslingumo, juolab kad civilių aukų skaičius nuo antrosios invazijos į Iraką pradžios, jau vien oficialiais duomenimis, perkopė 65 000, o Jungtinės Tautos rezoliucijos pradėti karo veiksmus Irake nepriėmė. Akivaizdžių demokratijos stiprinimo Irake pavyzdžių mažiau nei įrodymų, kad ritamasi pilietinio karo link. Taigi atsakymas dėl sveti-

mumo Irake daugiau nei akivaizdus.

„Religinių klausimų su vietiniais nesvarstėm (kad išvengtume galimų konfliktinių situacijų), be to, vietiniai gyventojai krikščionis pripažįsta kaip Knygos religiją (t. y. mes minimi Korane ir tiesiogiai dėl religinių įsitikinimų nelaikomi priešais), tad dėl religijos nebuvo jokių nesusipratimų“, – sako vyr. srž. Martynas Undraitis.

– **Ar Lietuvos kariai Irake gauna „Kari“, ar skaito?**

Žurnalą „Karys“ kariai gavo vienintelį kartą, kai su vizitu buvo atvykęs krašto apsaugos ministras. Karių nuomonės skiriasi, vieni jį mielai skaito, kitiems jis atrodo labiau skirtas civiliams arba šauktiniams kariams, kad juo daugiau siekiama reklamuoti kariuomenę, o ne nagrinėti kariams aktualias, su tarnyba susijusias problemas.

Mindaugas Peleckis

LITCON-9 karių archyvo nuotraukos

Būdami Irake Lietuvos kariai labiausiai pasiilgsta artimųjų.